

СУДИЛОСЯ ЖИТИ ДЛЯ ЛЮДЕЙ

МИКОЛА КУЗЬМИЧ НОСАЛЬЧУК, ПЕТРО НИКАНОРОВИЧ ІВЧИК, ГЕОГІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ ГОРЛИНСЬКИЙ...

Цим іменам судилося увійти в історію Клеваня і Рівненського району в далекі 60-ті, і в далекі та ніби близькі 90-ті роки. Вони самі творили її власним життям, самозреченням і відданим служінням людям. Всі ці мужні люди були Лікарями з великої літери, це були справжні патріоти України.

Семен Максимович Боровий – заслужений лікар України, доктор медичних наук, власне IX наставник, видав книгу, назва котрої наче влучно обраний епіграф до історії життя кожного з них зокрема – «Моя любов – хірургія». Вони всі надзвичайно любили свою професію, адже віддали їй чи не більшу половину свого життя...

...У с. Бронники нашого району, в невеличкій убогій хатині, в родині простих селян народився хлопчик. В тісній кімнатці, що швидко походила на комірчину, ледь пробивалося м'яке денне світло крізь малосвітне віконечко у стіні. Це була його спальня, вітальня а точніше – перший робочий кабінет, адже тут Микола не лише відпочивав, але й дуже багато читав, наполегливо освоюючи шкільну грамоту. Він був зразковим учнем, здібним до наук, навчався ж у одній із

– На той час у мого чоловіка батька вже не було, – згадує дружина Галина Трохимівна. – Коли в його серці визріло бажання стати лікарем, він звернувся за порадою до мого тата і просив у нього поради щодо вступу в інститут. Тато ж мій, хоч зростає сиротою у часи тихих лихоліть, якийсь чином умудрився зивчити чотири мови та ще декотрої грамоти, що і досі для мене залишилося загадкою. Крім батька, в їх сім'ї були ще брати і одна сестра, але всі вони були грамотні, отже згодом мали можливість знайти роботу. Так батька призначали солтисом і доручали інші відповідальні на той час роботи. Він знав цю освіченість. Само-собой зрозуміло, що не заперечив і з'ято здобувати вищу освіту, хоча знав, що потрібно буде ще й доглядати онуків. З татового благословення Микола Кузьмич поїхав до Львова. Успі-

він привіз його до Клеванської лікарні. Тоді головним лікарем тут працював В.Х.Астраханов і, довідавшись, що Носальчук – хірург, переконав його залишитися працювати в Клевані. Він знайшов нам квартиру в Клевані-1, де ми прожили 10 років, поки спромоглися власноруч побудуватися. Отже, Микола погодився працювати в Клеванській лікарні, що знаходилася тоді в приміщенні колишнього оздоровчого табору, ще польського. Почалися робочі будні і свята. Чоловік увесь поглинув у медицину, а його найголовнішою ціллю життя було – лікувати та рятувати життя людей...

«Хірургічне відділення Рівненської ЦРЛ, яке було засноване в січні 1952 року, нині визнано одним з найкращих в області. Тривалий час, із 1953 по

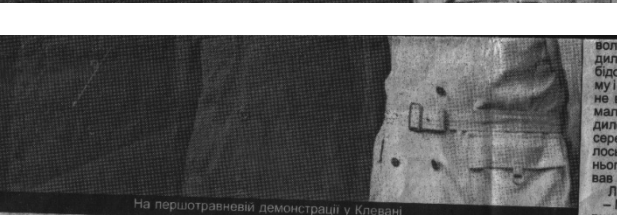
відділення патріот лікарської справи Петро Меканорович Івчик, який 33 роки життя віддав охороні здоров'я населення).
Отже, доля ніби підбирала один до одного сильних духом, відданих мужів, щоб вони пліч-о-пліч багато років несли вагу охорони здоров'я тисяч людей. Вони проходили через численні випробування і гартувались, потували в спільній, жартованій боротьбі за найдорожче – за життя.
Спілкуючись з дружинами цих лікарів, я зауважувала, що всі троє були неабияк схожі між собою в тому, що любили людей і як розпорядок дня набула вигляду майже «праця без відпочинку». На першому місці, звичайно, всі люди мали різні погляди на певні аспекти життя, але разом з тим ті, про кого я довідувалася щораз більше цікавого, були для мене, наче вилиті з одного надродку міцного сплаву стійкості.
Галина Трохимівна Носальчук – Медицина була у них дуже активне життя.

Молодий М.Носальчук

операційної! Така термінологія як розпорядок дня набула вигляду майже «праця без відпочинку». На першому місці, звичайно, всі люди мали різні погляди на певні аспекти життя, але разом з тим ті, про кого я довідувалася щораз більше цікавого, були для мене, наче вилиті з одного надродку міцного сплаву стійкості.
Галина Трохимівна Носальчук – Медицина була у них дуже активне життя.

На першотравневій демонстрації у Клевані

рівненських шкіл. Його глибокий, проникливий погляд наче поспішає охопити усе осяжене і неосяжене, аддитивний розум хотів знайти відповіді на багато непростих запитань. Хлопчина наполегливо працював над собою щоб досягти поставленої перед собою мети. Він з відзнакою закінчив школу, а його роботи ще довго зачитувалися по радіо. Зв'язавши своє життя з медициною вирішив маючи вже сім'ю і двійко дітей...

що склав вступні іспити і став студентом Львівського державного медичного інституту. Там його так полюбили, він же гарно навчався і проявив себе талановитим і обдарованим. Закінчив вуз так отримав вищу освіту в с. Бронники, та ще й з такої бідної селянської сім'ї. За розподіленням він не мав працювати в Клевані, так склалося зовсім випадково. На той час у Миколи захворів брат, захвилювала грижа і

1991 рік, відділенням завідував Микола Кузьмич Носальчук. Його постійними асистентами були Г.В.Горлинський та П.Н.Івчик. Свій досвід та глибокі знання вони передавали молодим колегам» («Медицина Рівненщини» – 2004 року). Ця ж книга стисла, але вкраса характеризує одного з колег Миколи Кузьмича. Як саме, цитую: «Відділення реанімації та інтенсивної терапії було засноване в 1965 році. Організував і відкрив

волюччю. До нас завжди приходили люди і ні з чим іншим, а з бідною. Він не міг відмовити нікому ні в який час. І діалося те саме в той час, коли лікарня уже мала транспорт, а лішки доводилося добиратись на виклики серед ночі. Але як би не доводилося важко, я ніколи не чула від нього, щоб він хоч раз пошукдував про обрану професію...
Людмила Степанівна Івчик: – Мій чоловік, Носальчук, Горлинський, Бенішюк були всесильними лікарями і це були люди колишнього загартування. Подивіться, як вони швидко один за одним пішли з цього життя, так, наче згоріли, світивши іншим...
Петро Никанорович закінчив Чернівецький медичний інститут і мав спеціалізуватися в терапевтичній сфері. Спочатку він працював у Городоцькій лікарні-амбулаторії, потім в Іскри. Микола Кузьмич переконав його, бо потрібні були анестезіологи, і Петро став асистентом

участь у змаганнях. Якщо ж не там, то на виклику! Але вдома бував дуже рідко. Навіть день народження, бувало, «відзначав» в операційній, у той час, коли до нього збирався друзі. Був у нас такий випадок у житті, що й досі перед очима. Вихідний день, ми йдемо на автобус, зібрався в гості, тут прямо перед нами стався аварія, мотоцикліст вірзався в машину і летить по асфальту чимало метрів аж до загрози. Мотоцикліст у шоці, намагається звести, а чоловік біжить до нього і кричить: «Не вставай, не вставай!» Ви вже здогадалися чим закінчилась наша подія? Я повернулася додому, а він в операційній. Про себе йому думати було ніколи і вже хворів сам, втрачав свідомість, падав прямо в операційній після операції, а переконати його аби залишив роботу і підлікувався сам, я так і не змогла...

М.Носальчук – студент Львівського медичного інституту (стоїть четвертий зліва)

З особистої статті Миколи Кузьмича, що спрямована була на висвітлення історичних даних та певних підсумків роботи Клеванської лікарні за роки радянської влади, дізнаємося дещо ще про одного лікаря. «На початку 1958 року (квітень-травень) в хірургічне відділення Клеванської лікарні направився молодий лікар Г.В.Горлинський на посаду ординатора хірурга».

«З 1964 року хірург Г.В.Горлинський запроваджує метод лікування варикозних вен нижніх кінцівок фіброскопозуючими засобами».

Микола Кузьмич був не лише лікарем, що міг виконувати обов'язки травматолога, лора, уролога, онколога, геніколога (цей перелік можна додати й попереднім колегам, так як в той час лікарі були всебічними), але він був ще й запаланим, глибокознавчим істориком. Поглиблено вивчав історію, культуру, традиції як свого краю, держави, її діячів та талановитих людей, так і інших країн. Отже, намагався берегти й історію Клеванської лікарні, роблячи відповідні записи, що збереглися по сьогоднішній день. »

СУДИЛОСЯ ЖИТИ ДЛЯ ЛЮДЕЙ

Любив історію і колега Носальчука Горпинський – засвідчив про те дружина, Віра Сергіївна.

— Народився Георгій Володимирович на Житомирщині. Проживав у самому Житомирі, в дуже гарному мальовничому кварталі. Рік його народження приїшов на погодні 1932-й. Завічав тодішній Станіславський медичтву (нині Івано-Франківський) в 1957 році і починав свою лікарську практику в далекому Казахстані в районі Джезказгану, де розташувалася смуга концтаборів. Часто потрапляв в такі ситуації, з котрих міг не повернутися...

Такою інюді була жорстокою реальність. Там він працював справжню практику, будучи і хірургом і т.д. Потім життя розпорядилося так, що він потрапив у Клевань, хоча дуже хотів на свою Житомирщину, все говорив: «Ото ще один роком потрапило в Житомир переїдемо». А коли 10 таких років збігло, то сказав: «Знаєш, буду працювати тут, хто мене там тепер уже чекає?». Звік він, мабуть, думав, прижива-боту, мав багато нагород, хоча не надавав їм особливого значення. Головне для нього було – допомогти людям. Умів вірно поставити діагносту хвороби.

факел знань і досаду учні, поспіводники, ті – хто приїшов їм на зміну. Чимало часу сплинуло відтоді, багато змін відбулося у житті Клеванської лікарні, яку іменують Рівненською ЦРЛ, відділення хірургії, але залишилася одна незмінна картина – люди, котрим так само потрібна допомога. Ось, чимало їх чекають на Михайла Степановича Вервегу, котрий так само потрібен усім, усім, в усій час, аби він зміг виділити дорожочіні хвилини. Розходяться пацієнти, але Михайло Степанович вибається і зникає у невідладній справі. Він – у операційну. Сплікуючись з не менш завклюдотаним медперсоналом, знаходжу відповіді на деякі мої запитання і кажу про себе: «Передаючи багатство свого досаду і знань, передали вони його вдало».

Михайло Степанович Вервега: — Коли я народився, Микола Кузьмич тут уже працював. А в травні 1977 року я направлений сюди для проходження практики та частково інтєрнатури. Хоч Рівне, та лишився тут. Цей колектив, його згуртованість, те, як вони працювали, мені сподобались. З цими людьми було працювати приємно. У невесто прямо працювати. У невесто

Мандрівка по історичним місцям.

хайлович Анненков. Одна лиш у всьому цьому була біда – Микола Кузьмич віддавав усього себе праці, а про власне здоров'я не дбав.

Він самостійно прооперував до 30 тис. хворих, а ще 20 тис. допрооперував за його допомогою. За уся життя ним прооперовано до 80 тис. пацієнтів. Він же дбав ще й про громадські питання, це ж він висувує мене і на депутатську стезю. Він захоплювався лікарів писати статті до журналів, у тому числі і до чеських. Самого часу чеський професор виявив бажання перейняти метод операції на підшлунковій залозі, що проводилась у 1975 році в умовах лікарні. Микола

А в сім'ї Носальчуків утворилася вже справжня медична династія. Двоє доньок, одна з котрих є кандидатом медичних наук, працюють лікарями. Захистив кандидатську і онук – теж Мико-

на згадку родині, адже зібрана була по крупиці і його руками. Він багато читав, пизнавав, вивчав і був надзвичайно ерудованим.

«Крім хірургічної науки він цікавився літературою та історією, неодноразово виступав на засіданнях Наукового товариства зі змістовними доповідями на різні теми, проводив ретельний аналіз діяльності хірургічної служби. У відділенні ЦРЛ встановлена меморіальна дошка, вулиця, на якій жив М.К. Носальчук, носить його ім'я» (Є.М.Боровай «Моя любов – хірургія»).

«... я зглиблюю вдалістю згаду своїх вчителів М.К. Носальчука та Г.В. Горпинського» (Ф.М. Анненков, «Медицина Рівненщини»).

За 30 років нашого спільного життя ми ні разу не посварилися, і він не промовив жодного грубого чи лайливого слова. Такий же чудовим був батько, посправжньому, по-батьківськи справжньому, по-батьківськи заботливий, як випадке віпна

ліжок, проводив операції. На день, бувало, якіні операції. На день, бувало, 6-10 операцій за наявності у той час всього трьох хірургів. Звичайно, що працювати доводилося зранку до ночі. Це були неабияк потрібні для мене часи. Це були

— Готував микола кузьмич меддестер на базі лікарні. Коли чоловік помер, його колега, Івчак, сказав мені.

— Трохи менше, він був великою людиною. На тут йому потрібно було працювати, йому потрібно було передавати свої безцінні знання в інститутах.

П.Н. Івчак
Менший ще навчається. Як сімейну реліквію зберігають численні подяки та вдячні листи від людей, що із далекої приїздили шукати допомогу. Чимала бібліотека з книгами найрізноманітніших авторів залишилася

часу замінити, повернути, зупинити час. Та на жаль, їх між нами вже ніколи не буде. Тільки світла людська пам'ять ще довго берегтиме ці прекрасні, дорогі імена.

Лариса РОКУНЬ.

Перед операцією: М.К. Носальчук, Ф.М. Анненков, Г.В. Горпинський

година – з рук їх на спускав, на плечах одну носить, другу на носі готідав.

Коли помер, для мене усе довкола спорожніло і не хотілося вірити в те, що його поруч вже останнього дня свого, не зважаючи на хворобу, залишався за операційним столом. Я так і записала на надмогильній плиті: «Святея другим згорю сам...»

Всі трое вони лядав переступили 60-літній рубіж, маючі спільну життєву дорогу, наче мали єдине для усіх її завершення.

Світлий просторий коридор сьогоднішнього відділення хірургії притягує погляд бездоганим затишним виглядом. Тут зроблено облаштування все так, як, можливо, і не мріялося першопроходцям творення лікарні. На стіні прикріплена таблиця з написом: «З 1.08.1953 року по 23.11.1991 року працював завідуючим відділення хірургії Носальчук Микола Кузьмич». Тут зберігаються праці Миколи Кузьмича, тут залишилися сліди і його колеги, тут приймали з їх рук

великі люди, від котрих було що підчерпнути, відкривалася перспектива. М.К. Носальчук високомайстерно виконував складні операції на органах черевної порожнини, на підшлунковій залозі, з приводу зубу. Петро Никанорович першим запровадив маскоксий наркоз у Рівненському районі, він був кваліфікованим анестезіологом та першим у районі робив інтубацію трахеї.

З 1978 року я – на постійній роботі, в тому старенькому приміщенні, де взимку в палатах температура повітря сягала всього 6 градусів тепла, за рік виконувалось близько 1200-1300 операцій, серед них були і важкі. Лише в 1985 році у новозбудованому лікарняному комплексі Рівненської центральної лікарні поліклінічне відділення прийняло свого першого пацієнта. Хірургії вже мала 60 ліжок, все зроблено було за сучасними вимогами. За безпосереднім клопотанням Носальчука відділенню були надані кращі операційні столи та інструментарій. Також у цій праці допомагали Микола Кузьмичу Петро Миколайович Мисько та Федір Ми-

ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

Клеванську лікарню було створено в 1944 році. У 1948 році в ній нараховувалось 35 ліжок. У перші повоєнні роки лікарню очолювали А.В. Лебедев, Н.А. Адамова, М.А. Курбанов, В.А. Поляков, Б.І. Борчка, В.Х. Астраханов, В.І. Кравін. У 1959 році очолюваним лікарем було призначено хірурга М.К. Носальчука, пізніше що посаду понаслід 10 років обіймав Р.А. Пороський, а згодом І.М. Чалый та М.Е. Супрун.

У квітні 1978 року Клеванську лікарню очолює Федір Михайлович Анненков, «у 1974 році я був направлений разом із дружиною у Клевань, – згадує її

часи Федір Михайлович. – Працювати в умовах, коли стіло в поліклініці, щоб не завалилася, доводилося підирати кілками, а корпуси на вулиці Деряженківській від старості просто валилися. Було, звичайно, дуже важко.

Проте лікарі в тих умовах були віддані своїй справі. І я з глибокою вдячністю згадую своїх вчителів Миколу Кузьмича Носальчука та Георгія Володимировича Горпинського».

За безпосередньої участі нового головного лікаря був спроведований і побудований новий лікарняний комплекс центральної районної лікарні в селищі

Клевань із стаціонаром потужністю 285 ліжок та поліклінікою на 350 відвідувань за зміну. Створення сучасного медичного закладу стало можливим завдяки зусиллям народної депутата України В.А. Плютинського.

Сьогодні поруч з хірургом вищої категорії Михайлом Степановичем Вервегою, який з 1991 року очолює відділення, працюють досвідчені хірурги Петро Миколайович Мисько, Богдан Миколайович Дянькович та Микола Олексійович Киричук.

Із книги «Медицина Рівненщини», 2004.

